

15 Ιανουαρίου 2017

Μπορεί η φροντίδα για την υγεία να ενταχθεί στη χριστιανική ζωή; (Δημήτρης Τσιολακίδης)

/ Πεμπουσσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες



[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2i0uioh>]

Μία ανάστροφη όψη αυτής της σχέσης έχουμε στην ιστορία της Γενέσεως. Ο Θεός πατέρας δημιουργεί τον άνθρωπο «κατ'είκόνα και δυνάμει ικανό να πετύχει το καθ'ομοίωσιν» προσφέροντάς του τον παράδεισο. Ο άνθρωπος ζει στην παραδεισένια κατάσταση και γεύεται ολόκληρος τη θεία ζωή και παρουσία. Ήδη όπως μας αφηγείται η διήγηση της Γενέσεως, έχει προικιστεί από τον δημιουργό με τη δυνατότητα να διαχειριστεί την έκβαση της μετοχής του στη θεία κατάσταση. Αυτή η ύψιστη δωρεά της αγάπης του Θεού στον άνθρωπο είναι το αυτεξούσιο- η προαίρεσις δηλαδή η ελευθερία που συνίσταται στη δυνατότητα επιλογής να παραμείνει ανοικτός στην πρόταση οντολογικής επικοινωνίας που του προσφέρει στην οποία η αλήθεια μιας σχέσης βεβαιώνεται όταν το ένα πρόσωπο επιθυμεί την προτίμηση του άλλου και όχι απλά την ύπαρξή του, υπερβαίνοντας ταυτόχρονα τη φιλαυτία του και καλώντας το σε μία αμοιβαία αγαπητική περιχώρηση.



Η χρήση του αυτεξουσίου από τον Αδάμ (να φάει από το δένδρο της γνώσης) ειδομένη με όρους αυτονομίας συνιστά διάρρηξη της κοινωνίας προσώπων, μεταβολή της σχέσης, διάσπαση της αρχικής ενότητας και σχηματισμό του κελύφους μιας εγωκεντρικής περίκλειστης ατομικότητας, που προσβλέπει σε μεγάλο βαθμό απερίσκεπτα, στη διακήρυξη της ελευθερίας της βούλησης ως δυνατότητας να αυτονομείται και να απορρίπτει τη σχέση μιας οντολογικής κοινωνίας προσώπων. Αναλογίες παρόμοιας υπαρξιακής στάσης με αυτή των πρωτόπλαστων μπορούμε να αναγνωρίσουμε στις μαχητικές εκδηλώσεις του

φεμινιστικού κινήματος όπως αυτές εκφράστηκαν από το ορμητικό μανιφέστο του δικαιώματος στην έκτρωση μετατρέποντας την αυτονομία πιθανόν ακούσια, σε πηγή τροφοδοσίας μιας ατομοκρατικής αντίληψης των δικαιωμάτων των γυναικών.

Για την χριστιανική κοσμοαντίληψη και ανθρωπολογία όλη η διαπάλη σε πνευματικό και σε σχεσιακό επίπεδο και η αντιμετώπιση αναρίθμητων προβλημάτων με αποκορύφωμα αυτό του φυσικού αλλά και του αιώνιου θανάτου, είναι αποτέλεσμα της πτώσης. Όλα εξετάζονται υπό το πρίσμα του αξιέπραστου αυτού θεολογικού αξιώματος. Όμως και πάλι η ανθρωπότητα δεν θα υπέφερε τις κατά τα άλλα δημιουργικές βασάνους των εννοιών εάν μετά τη σωτηριώδη ενσάρκωση του Χριστού ζούσε την (εξαιρετώς δύσκολη να βιωθεί και σχεδόν αδύνατη να κατορθωθεί) [24] οντολογία της αγάπης και όχι να περιορίζεται ουσιαστικά στην ανάλυση της φαινομενολογίας της. Η πιο καθαρή και διαυγής απόδοση αυτής της οντολογίας αποτυπώνεται στον ύμνο της αγάπης του αποστόλου Παύλου. Μαζί με την εντολή του Κυρίου “αγάπα τον πλησίον σου ως σεαυτόν”, αποτελούν την πιο στέρεη και συμπαγή βάση της χριστιανικής ηθικής και του ανθρωπισμού, που εμπερικλείει και εμπεριέχει όλο το νόημα της αυθεντικής προάσπισης και του σεβασμού σε αυτό που ονομάζουμε πραγματική ζωή και ύπαρξη. Όλη η ουσία της χριστιανικής ηθικής σε θέματα και αρχές βιοηθικής και ιατρικής δεοντολογίας εν προκειμένω βρίσκεται στις διαστάσεις που η διδασκαλία της αγάπης μας αποκαλύπτει.

Οι πρόσθετες και οι υπό τις προϋποθέσεις της δεδομένης πραγματικότητας αρχές που η χριστιανική ηθική ορίζει, εν τέλει θα μπορούσαν να γίνουν πιο εύκολα αποδεκτές αν αναζητούσαμε τη νέα ζωή που εγκαινίασε ο Χριστός διδάσκοντάς μας ότι η ύπαρξη είναι συνύπαρξη και ότι δε ζούμε για να ζούμε αλλά για να αγαπάμε. Σκοπός της ύπαρξης δεν είναι η ατομοκρατία, «το άτομο είναι ύπαρξη άσχετη, μοναδική αλλά και μοναχική. Το πρόσωπο κατά το τριαδολογικό πρότυπο είναι ύπαρξη σε σχέση, οντότητα σχετιζόμενη, δηλαδή μοναδική αλλά όχι μοναχική, άνθρωπος χωρίς δεσμά αλλά με δεσμούς.»[25] Έτσι κατά αναλογία της Τριαδικής ζωής ο άνθρωπος προσφέρει τον εαυτό του σε ένα κενωτικό δόσιμο με σκοπό να τροφοδοτεί διαρκώς την ελευθερία του. Δεν πρόκειται για την αρνητική ελευθερία: “είμαι ελεύθερος από ...”, αλλά για την θετική ελευθερία: “είμαι ελεύθερος για...” [να κάνω δεσμούς και όχι να τρέφω τον ατομικισμό].[26] Ούτως ειπείν, η υπό αυτές τις σχεσιακές προϋποθέσεις θεώρηση της δυναμικής που έχει το τρίπτυχο ασθένεια- ιατρός -ασθενής, θα προκαλούσε δραστική μεταβολή των όρων που επηρεάζουν τον ηθικό προσανατολισμό των άμεσα ή έμμεσα εμπλεκομένων. Το διακύβευμα λοιπόν είναι να μπορεί η φροντίδα για την υγεία να ενταχθεί στη χριστιανική ζωή και έτσι προσανατολιζόμενα τα επαγγέλματα της υγείας προς την αγάπη του Θεού, «και παν ό,τι εάν ποιήτε, εκ ψυχής εργάζεστε ως

τω Κυρίω και ουκ ανθρώποις»[27] να αποκτήσουν τη θέρμη της αφιέρωσης στο Θεό και τους αδελφούς, όπως αυτή αντανακλάται και στο παράδειγμα του Αγίου Λουκά του ιατρού, Επισκόπου Κριμαίας.

Έχοντας αναφερθεί στις ζυμώσεις που έχουν προηγηθεί μέχρι το σημείο που η ανθρωπότητα αποφάσισε να εκφράσει και να θεσμοθετήσει βιοηθικές αρχές, μπορούμε να εισέλθουμε στη σύγχρονη θεώρηση βιοηθικών ζητημάτων εκκινώντας από την παρακαταθήκη της Ιπποκρατικής ιατρικής δεοντολογίας. Αντικείμενο διεπιστημονικής συζήτησης τοποθετήσεων και ζωνών αντιπαραθέσεων αποτελεί το διαχρονικό και εν πολλοίς επίκαιρο περιεχόμενο του Ιπποκρατικού όρκου. Το διακύβευμα είναι εάν και κατά πόσο ο όρκος του Ιπποκράτη μπορεί να αποτελέσει βάση για τη θεσμοθέτηση ιατρικής πολιτικής αλλά και παροχή ιατρικής φροντίδας δοθέντων των δραματικών αλλαγών και της δημιουργίας νέων συνθηκών και δεδομένων στην επιστήμη της ιατρικής. Το πατερναλιστικό στοιχείο που απορρέει από αυτή τη διακήρυξη ερμηνεύεται ως η προβολή του ιατρού πατέρα που ξέρει και γνωρίζει σε βάθος τη σωστή θεραπεία και έτσι αποφασίζει για τον ασθενή του. Για να αποδοθεί μια ευκρινέστερη εικόνα αυτής τη εισήγησης, η συμπερίληψη του περιεχομένου του όρκου στο σώμα του υπό εξέταση θέματος θα συνδράμει θετικά στο σκεπτικό που επιχειρείται, εξετάζοντας τα λεκτικά στοιχεία που αποπνέουν ή υπονοούν ήπιο ιατρικό πατερναλισμό.

(συνεχίζεται)

[24] «...το να ζήσει κάποιος χριστιανικά είναι αδύνατον μπορεί όμως να πεθάνει έτσι». Αρχιμανδρίτου Σωφρονίου, Αγώνας Θεογνωσίας εκδ. Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας 2004, σ.41.

[25] Βλ. ΜΑΡΙΟΥ Π. ΜΠΕΓΖΟΥ, Ψυχολογία και θρησκεία, εκδ. ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΘΗΝΑ 2011, σ.195

[26] Στο ίδιο, σ.195

[27] Προς Κολοσσαείς, γ',9,17